

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

eiusq[ue]; corporis eleuatio[n]e.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

mirari potuit. Mirum namq; fuit, arborem subito pullulasse: sed mirabilius extitit, eam hyemis tempore, quod natura (vt prædictum est) non habuit, vernasse.

Fecit autem Deus hæc consilio, quo nouit & voluit: fecit etiam potestate, qua uoluit, qui in principio creaturarum terram iussit germinare herbam virentem, semenq; iuxta genus suum facientem. Deinde pro miraculi huius admiratione plebs vndecunq; occurrit cum exultatione, Deoque in tam præclara virgine supplices offert preces, & miraculum, quod vidit, ubiq; gentium explicat. Contigit autem dum humaretur corpus sanctissimum, furem quendam exequijs eius interesse, & videre ornamenta, cum quibus sepultura tradebatur. Tertia verò nocte, nefas quod corde conceperat malitiosè, mortifero debriatus veneno auaritiæ, opere festinabat adimplere. Proh nefas: Ad sepulcrum accessit, gloriosam margaritam detexit, & vt lupus ad prædam, ita impudens fûrcifer gloriosum irruit deprædari sepulcrum. Nobilis ergò cum esset virgo, atque inclita profapia, & præpotentibus ac ditissimis parentibus, vt diximus, orta, non sua voluntate, sed fidelium potiùs amicorum apparatu, eius sacrosanctum corpusculum auro & argento, vesteque preciosa honorificè fuerat redimitum. Qui omnia secum absportans, diripuit, solo relicto sarcophago cum sacra virginis gleba. Quo factò, illius nutu, cui nuda & aperta sunt omnia, statim vltio subsequitur diuina. Nam eiusdem scelesti furis filia non multò post fœminarum choreis se admiscens, quum per plateas decantando, & huc atque illuc saltando cum cæteris discurreret, quædam illic adfuit mulier, sanctissimæ virginis familiaris & amica: quæ eam diligenter intuens, easdem armillas, quas in brachijs sacre virginis, dum sepeliretur, reliquerat, in eius laceris esse certissimè recognouit. Tanta ergò admiratione commota, hoc illic adstantibus denudauit celerius.

Quibus admirantibus, confestim ea ad sanctissimæ virginis fratrem, Emebertum scilicet, delata fuere. Hic itaque pro atrocissimi immanitate sacrilegij dolore ractus cordis intrinsecus, quandoquidem ille locus, in quo furtum factum fuerat, suæ diœcesis erat attributus, totus auctoritate canonica in reos furti insurgens, maledictionis iaculû in eos vibrauit, & à sanctæ Dei Ecclesiæ gremio atque fidelium consortio sequestrans, dampnauit. Quibus tam meritò mulctatis, veluti arbor quædam si à proprio sit abscisa stipite, continuò vniuersi rami à priori arescunt atque destituuntur viriditate: ita omnis illa progenies, tam detestabili profluens stirpe, graui & varia postmodum est infirmitate vexata. Nulla enim huius generationis persona extitit, quin clauda vel aliqua pedum debilitate detenta, vel etiam gutturosa, præteritum luat facinus. Atque ita vsque in præsens huiusmodi in illis perseverat infirmitas. Vnde datur intelligi, sacra virgine intercedente, illis temporaliter poenitere à Deo concessum esse, nè igni inextinguibili (quod multo constat esse deterius) æternum cruciarentur.

De sacri corporis eius eleuatione.

CV Migitur ex signis ad tumbam eius quotidie crebrescentibus, odorem virtutum eius fama aspiraret omnibus, ex consilio & dispositione altissimi, placuit fidelibus de loco sepulcri eam leuare, & in locum honori ipsius magis congruum transferre. Factumque est, vt ex consensu pariter & conuentu probabilium vtriusque sexus personarum, certus præfiniretur dies transferendarum beatæ Gudilæ reliquiarum, quas ad Niuellense visum est transferre cœnobium ex consilio eorum, qui conuenerant, quandoquidem indignum censebatur thesaurum tanti precij oculi angulo humilimi viculi, quem loco celebri reponi oporteret. Sed consilium humanum, diuino non roboratum, in ipso suo conatu frustratum est. Nam cum feretrum, recipiendis reliquijs præparatum, mouere tentarent, vt eò, quod prædictum est, transportaretur, tanto pondere ibidem fixum est, ac si catenis insolubilibus teneretur adstrictum. Itaque quid agere debeant, præ stupore & sollicitudine vtrobiq; hæsitant: nec enim videbant quid agerent, ubi de occulto Dei iudicio quicquam præsumere non audebant. Venit proinde in mentem quibusdam religiosis consanguinitas beatæ Gudilæ, Aldegundis atque Vualdetrudis virginum Christi: si forte hæc virgo illuc membra sua transferri vellet, ubi altera harum virginum sedem suæ quietis haberet.

Obtinebat autem tunc reliquias earundem virginum Christi beatæ quidem Aldegundis

Sacrilegus fur eius sepulcrum diripit. Heb. 4.

Sacrilegiû illud, horrendum in modum puniuntur.

Corpus S. Virginis moueri loco non potest.

Iterum mar-
net immo-
bile.

gundis Malbodium, sanctæ verò Vualdetrudis Castrilocus. Destinabant ergò animo nunc huc, nunc illuc transferre: at similiter in mouèdo vires perdidere. Nam & huius rei adinuentio, per omnia in nihilū redacta est. Fatigari poterant, sed sanctā glebā mouere non poterāt. Singulis verò huic pōderi frustrā succedentibus, & in ipso conatu deficientibus, pietas diuina diutiùs suspensos tenere noluit, quos ad id operis inspiratione sua excitārat. Nam reuerendæ huic eleuationi quidam prouectæ, immò decrepitæ aratis intererat, qui vsque ad id temporis longum duxerat senium, solusque à diebus sanctæ Gudilæ superstes, cæterisque natu & industria prouectior erat. Huius spiritum diuina inspiratio mōx excitauit, & quò virgo Dei transferri deberet, edocuit: Nanque in hæc verba prorumpens, Videtur, inquit, mihi eam quietis suæ sedem in oratorio sancti Saluatoris iam elegisse, in quo eam, quoad vixit, assiduis suspirijs spiritū suum clarruit vouisse Deo. Tunc ad nutum senis intuitus omnium pendebat, eiusque sententiæ eorum, qui aderant, consensus se accommodauit. Et accedentes ad feretrum, tanta mox facilitate vsi sunt in ferendo, quanta priùs difficultate frustrā laborauerant in mouendo.

Fit facilè
mobile.

Deportatum est ergò ad prædictum locum, putà Morsellam, illud venerabile corpus, populis promiscui sexus cum laudè & tripudio comitantibus, miraculisque ex glorificatione diuina prosequentibus. E quibus ea, quæ fidelium relatu didicimus, vt posteris nota sint, narrabimus. Cùm à plebe, sanctum corpus in hymnis prosequente, dimidium itineris emensum fuisset, & iam ecclesiæ, ad quam festinabat, cantantium populus propinquasset, ecce surdus quidam, cui longa infirmitas aurium meatus clauferat, pro incommoditatis suæ remedio ad corpus sacrum propius accessit, & vt fidelibus in deportandis sanctorum corporibus moris est, propè * lipsana sacra virginis ex pietate ire voluit. Cuius fidem euestigiò sanitas repentina consecuta est, quam meritorum beatæ Gudilæ præstitit medicina. Haurit aure sonum, chorus indè stupet populorum. Tum verò pro receptæ sanitatis commòdo gratias Deo sanctæque virgini agit, atque sacrum corpus ipsius sequendo, reliquum itineris peragit, & cum populis, pro nouitate rei voces in altum dantibus, ad definitum sancti corporis locum peruenit. Vbi in Basilicam sancti Saluatoris sancta ossa introduxere, & cum magna lætitia post sacrum deposuere altare, & nomen sanctum eius iuste in aliorum sanctorum serie adscripserunt. Cumque Missarum celebrassent solennia, perfecto honore, læti redeunt domum, prædicantes sanctæ virginis nomen famosissimum, ac in sanctis suis mirabilem magnificantes Deum.

id est, reli-
quias.

Surdus re-
cepit audire
tum.

Stupèdum
diuinitus
translatæ
arboris mi-
raculum.

Carolus
Magnus
prædicatur.

Hoc verò die, quo translatum est corpus virginis in basilicam Morsellensem, virtus altitonantis ad nominis sui laudem, & suæ virginis ampliandū honorem, patefecit suæ omnipotentia vim in transferenda illa arbore, cuius superius fecimus mentionem: quæ videlicet in vico Ham coeperat crescere ad vestigia sanctæ virginis, depositionis eiusdem die. Hæc enim arbor olim apposita custos fidissima sanctorum reliquiarum, non defecit à suo obsequio etiam in translatione earum. Nam altera die eiusdem translationis in Morsellam, ea arbor sacre virginis membra est subsecuta, & è priori loco tam mirificè eradicata, atque ita conuenienter transplantata ante prædicti oratorij fores, quasi ibidem à primordio germinare coepisset ac crescere, cùm vtraque villa à se inuicem decem absit milliarijs. Neque paruum erat spectaculum videre arborem ex eo loco, vbi olim sine manibus creuerat putantium, etiam sine manibus subitò transisse eradicantium. Quod ad iussu Dei omnipotentis actum angelico ministerio intelligit, qui diuina prouidentia disponi omnia fideliter credit. Huius autem rei rumor circūquaque per cunctorum ora volitans, ad palatium vsque peruenit. Ea tempestate Romani Imperij habenas Carolus moderabatur, qui à trophæis frequentibus cognominatus est Magnus. Itaque fama volucris peruulgante, certatim studebant illuc aduentare tam longinqui quàm proximi, & miraculum, quod Christus ad gloriam suæ virginis monstauerat, ardebant intueri. Rex autem Carolus tam mirificis auditis miraculis, illuc deuotus aduenit, vbi ex miraculo prædictæ arboris nouum spectaculum sibi iniicit, & ex spectaculo compunctionis gratiam pensat. Qui vt ecclesiarum Dei amator semper extitit, defensorque strenuus, in cunctis deuotissimus, eandem villam Morsellensem sacre virgini testamentis donauit legalibus, & prædictum prædolum Ham, vnde arbor aduenerat, sub pluribus ac idoneis tradidit testibus: vt ei loco tota villa

villa deinceps subiecta maneret, vbi primùm arbor diuinitus processerat. Atque idem rex eo in loco sanctimonialium instituit collegium, decretisque regalibus facultatem illis famulandi Deo attribuit satis opportunam. Quæ singula testamento mandauit, subscriptis testibus assignauit, & ecclesiæ, in qua sancta iacebat, in perpetuam hæreditatem delegauit. Quæ quidem traditio vsque ad Vuenemarum rata permanfit: cuius vsurpatione iniusta, ad posteros suos eadem villa non sine offensa diuina pertransijt.

Post hæc memoratus rex Carolus, venationi pro more deditus, locis vicinis venationi aptis exturbabat rabidas feras à suis saltibus: inter quas miræ magnitudinis vrsus insequitur, qui iam multo spatio victus, cum nullum esset effugium, vndiq; campis latè patentibus, ac mortem imminentem iam iamq; capiendus, crebris differret flexibus, prope re cursu recto tendit Morfellam, & in sancti Saluatoris irrumpit ecclesiam: vbi tum res contigit, quam facilius sit admirari, quàm eloqui. Nam Deus, qui, vt *Psal. 35.* scriptum est, homines saluat & iumenta: bestialem quodammodo vrsi sensum permutauit, rationemque quandam intelligendi in eo formauit. Erat nanque cernere, prope ipsa sacre virginis eum se inferre, & sub tanta protectrice, à strepitu insequentium iam securum, procumbere. Deinde oblitum feritatis sue, flexa ceruice, submissoque humiliter capite, Sanctimonialium aduenientium vestigia lambere, ac more læscientium catulorum omnibus blandiri, & hoc ipso satis indicare, se fuisse defensum patrocinio famulæ Dei, eiusque deinceps paratum esse deseruire obsequijs. Quod vbi nunciatum est regi, cum suis rem, qua in bestia diuinitus agebatur, intellexit, Dei que magnalia in virgine venerans, recessit, sine eiusdem vrsi quidem læsione, sed non sine rei, quam viderat in vrsu, admiratione. Idem verò vrsus è syluestri, cœpit esse domesticus, & in reliquum apud eiusdem loci sanctimoniales non aliter vixit, quàm ab illis iustus esset.

Operæ precium mihi videtur non prætermitti silentio, vti eandem famulam suam clarificauerit opifex rerum per fines transmarinos. Rex quidam regebat populos sub placida pace, qui susceperat filiam ex legitima coniuge. Huic autem prima natiuitatis dies dedit initium vitæ cum membrorum labe, quippe quam languor cœuus debilitate contraxerat. Cui in visu persona muliebris, vultu & statura spectabilis apparuit, eamque ad tumulum virginis Gudilæ iam breui sospitè fore prædixit. Expergefacta autem, patri & matri que viderat, retulit, stuporemque ipsis ea re attulit: quibus pro visione gaudium quidem creuit, sed quia locum ignorabant, sollicitudo tristitiam auxit. Tunc nocte sequente eadem viso puellæ apparuit, vt que bonis esset operibus intenta, admonuit. Quæ somno excitata, noctem illam diemque sequentem lamentationibus transegit, donèc tercia se nocte eadem, quæ antè apparuit, mulier præstò dedit, & consolationis viam primùm ingressa edocuit, quo beata Gudila pago orta, vbi post mortem sepulta, & ad quem locum postea esset translata: adiiciens etiam sanctimonialium collegium illic institutum, quæ in ipsius obsequijs versarentur, Christo desponsæ. Manè ergò his, que viderat, publicè enarratis, patreque & matre in gaudium excitatis, nauì vnà cum militum manu imponitur, emensò mari ad locum, vbi virgo Dei sedem suæ quietis elegerat, aduehitur. Vbi à sanctimonialibus suscepta, ac prope ipsa sacre virginis posita, orationis instantia ab eisdem per triduum fouetur: tandemque sospitatem, quam per visum accepturam se didicit, adipiscitur. Sicque pro membrorum officio restituto, incredibili affecta gaudio, licèt adhuc paganus esset detenta ritibus, Deum in tanta virgine miraculis coruscantem confitetur: ad patriam repedit, Deumque Christianorum publicè prædicat. Cuius incolumitas stuporem, gaudium, & fidem regi suisque attulit: stuporem, rei nouitate: gaudium, in filia recuperatione: fidem, in vnus Dei confessione. Tandem & ipse ad cœnobium sacre virginis, satis terrarum marisque emensus, vnà cum plurimis regni sui viris est adductus, baptismumque, quibusdam suarum rerum copijs ibidem oblati, est adeptus. Post cuius perceptionem eidem beate virgini vas argenteum donauit, quod in deferendis ad Ecclesiam oblati longo post tempore ibidem manentium conseruauit ætas. Indè patriam cum suis reuifit, edictumque proposuit, vt omnes sui regni homines baptismi fonte abluerentur, quod latè diulgatum, in vnum credere Deum fecit. Postremò, nul-

lum permisit regno militare suo, qui per paganisum rebellasset Christi regno. Sic per salutem vnius, multis prouenit animarum salus. Facile autem colligi hinc potest, quanta inter circummanentes signorum gloria fulserit, quæ longè etiam remotos populos illustrauit miraculis. Magna verè in cælis & in terris eius gloria, magna æquè ipsi apud Deum obtinendi, quæ postulat, efficacia: cuius meritis veri notitia Dei transmarinis data est gentibus: non illis, quos vocant Anglos: iam enim illi, docente Augustino, in Christum crediderant, quem, admirabili viro Gregorio auctore, doctorem acceperant: sed longè nimirum remotioribus, in infidelitatis cœno tunc temporis fordescebantibus. Constat verò, sanctimonialium inibi floruisse collegium vsq; ad Hunnorû irruptionem. Vt autem cum illo sanctimonialium collegio actum sit, sequens sermo declarabit.

Post multa & magna miracula ostensa Morfellæ, dispensatione Domini collocata illic sanctimonialium congregatione in honorem dilectæ Deo Gudilæ virginis, multiplicata populorum malitia, læta & prospera diaboli versutia perturbauit. Ipse quippe aduersarius noster, qui bonis inuidet, & malis lætatur, tanquàm leo rugiens circuit, querens quem deuoret, & si qua adhuc virtutum vestigia remanserunt in terris, ea nititur omni impietatis abolere molimine. Vt ergò iacula atrocitatis suæ in corpora liberius contorqueret, heu dolor & facinus, primò venena sua in animas diffudit, tanto grauius, quanto abundantius. Indè ascendente ad Dominum clamore nequitiæ Christianorum, vt similem inuenirèt poenam, fines Lotharingiæ gens inuadit Danorum. Sanctuaria vertebantur in derisum, in prædam substantiæ incolarum. Ità pace turbata, res cœnobij Morfellenfis paulatim diripit aduersariorum insatiabilis cupiditas.

Qua tempestate, metu paganorum agente, sacratissimæ virginis Gudilæ corpus à supradictò cœnobio in locum, qui dicitur Capramons, deportatur. Intereà pagani impietatis suæ funiculos latiùs protendentes, atque rapinæ vastationisq; fomitem magis ac magis sitientes, quæcunque poterant, planè euastarunt, nec etiam à cœnobio Morfellenfi abstinuère manus. Nam igni ab eis vsque adeò concrematum est, vt nulla nostro tempore eius vestigia supersint. Sed sicut nobis Dominica vox testatur, omne regnum in se diuisum, desolabitur: Ludouicus rex Austrasiorum, fines Francorum iniuste inuaserat contra fratres suos. Facta indè pace inter eos, datisque sacramentis, cum reuerteretur, Nortmannis, qui erant progressi vsque ad Carbonariam, in loco, qui dicitur Thimnim, obuiam venit, & cum illis absque mora confligit, & Deo propitio, ex eis maximam partem gladio strauit: reliqui in fugam dilapsi, in fisco regio se communiunt: deindè noctu ad classem se recipiunt. Postè Vuahalim fluiuium ingressi, Nouiomagi ad regium palatium applicuerunt, ibique castra posuerunt. Quod cum ad notitiã Ludouici perlatum esset, absque dilatione cum exercitu venit, & munitiorem obsidione cinxit. Conferro cum eis nonnullis diebus prælio, non adeò præualuit: quòd palatium ingentis magnitudinis mirique operis, hostibus tutissimum præberet receptaculum. Postremò rex accepta pollicitatione, quòd si ab obsidione cessaret, Nortmanni continuò de regno eius discederent, cum omnibus copijs recessit. Illo recedente, Pagani palatium vnà cum munitiione exurentes flammis, nauibus ascensis, maiori numero congregato, cum inestimabili multitudine peditum & equitum confederunt in loco, qui dicitur Haslon iuxta Mosam. Et primo impetu finitima loca depopulantes, Leodium ciuitatem, Traiectum castrum, Tungrensem urbem incendio cremant. Altera incursione Ribuariorum finibus effusi, cædibus, rapinis ac incendijs cuncta deuastant. Coloniam Agrippinam, Bonnam, ciuitates cum adiacentibus castellis, Tulpiacum, Vulpiacum, & Nouesium igne comburunt. Post hæc Aquigranense palatium, indè & Malmundariense & Stabulense monasteria in fauillam redigunt. Arduennam percurrentes, Prumiense cœnobium ingrediuntur ipso die Epiphaniæ Domini: Interfectis omnibus, quos ibi inuenerunt, monasterium igne consumunt: & onerati præda, ad castra redeunt.

Dum hæc aguntur, Ludouicus rex apud Franconofort moritur. Nortmanni audita morte regis, nimio exultabant tripudio: & iam non de conflictu, sed de præda cogitabant. Igitur cum omni festinatione exeunt, & Treuironum ciuitatem nobilissimã die sacratissimo Cœnæ Domini occupant: In qua vsque ad sanctum diem Paschæ fef-

sa ab

Augustinus
missus à S.
Gregorio
Papa, eius
nominis l.
in Angliã.

1. Pet. 5.

Barbari po-
pulantur re-
giones Chri-
stianorum.

Luca 11.

Nortmanni
Nouiomagi
obtinuerunt.

Multas vr-
bes flammis
exurunt.

sa ab itinere corpora recreantes, omne tentorium vr̄bis circumquaque vs̄que ad solum demoliti sunt. Deindè ciuitatem flammis exurentes, ad Mediomatrices dirigunt aciem. Treuiris cõburitur. Quod cum comperisset eiusdem vr̄bis antistes, adiunctis sibi alijs episcopis vel comitibus, vltro illis obuiam ad pugnam procedit. Inito certamine, Nortmanni victores exiterunt, & episcopo interfecto, ceteri fugerunt. Pagani iter, quod cõeperant, deserentes, cum ingenti præda summa celeritate ad classem reuertuntur. Iisdem verò temporibus Carolus, huius nominis & dignitatis tertius, licet grauib; & multimodis regni negocijs occupatus, tamen aduersantes Nortmannos, Deo auxilium ferente, regno depulit. Alij habent, quod data pecunia, è regno deo cesserint.

Postea verò gens Hungarorum finibus suis egressa, regnum Bauarorum ac Lotharingæ occupat, caedibus, rapinis ac incendijs omnia vastat, & vs̄que ad Carbonariam sylvam igne & præda demolitur. Sed Otho senior tunc temporis Imperator, multimodis regni & suorum procerum impeditus incommodis, dum aduersantes non cohibet hostes censura regis seueritatis, maiorem licentiam iniuste agendi tribuit etiam domesticis. Bellum tamen contra Hungaros susceptum, Deo misericorditer dispensante & pro suis pugnante, satis feliciter peractum est. Rex ipse Hungarorum cum suis principibus captus est: ceteri verò interfecti, & funditus sunt extincti.

DE RELIQUIIS S. GVDILAE.

Igitur post tanta flagitia recedentibus paganis, beatæ Gudilæ corpus ad prædictum cœnobium, ab Danis iam in nihilum redactum, redijt. Quod quanquam hostium irruptione sui que destructione vilesceret, beatæ tamen virginis corpus ibidem seruabatur, ea que reuerentia, qua loci eiusdem tulit paupertas, illud venerabatur, donec Vuenemarus quidam subintravit, qui vt altera pestis eundem locum iniusto possidendi desiderio vsurpans, omni crudelior belua, specie Christianus, non opere, paganos ipsos nimia vicit crudelitate. Bona ecclesiastica in vsus suos & suorum stipendia satis audacter præsumpsit vendicare, & ancillas Christi iniurijs & egestate afflictas, compulit fugere, & vt oves sine pastore circumquaque vagantes, errare. Si quam autem è numero DEO seruientium mors occupabat, locum eius auaritia Vuenemari supple-re nolebat: sed non mirum erat, quippe qui & viuentibus sua negabat. Hoc tandem iusto Dei iudicio tam animæ quam corporis morte damnato, dolet ecclesia ipsum reliquisse filios. Vuenemarus bona ecclesiastica sibi fecerit vendicat. Quorum vnus Hermenfridus res ecclesiæ supradictæ inuasas iniuste, non timuit mortuo patre suscipere, & quidem per aliquot annos sine alicuius contradic-tione vel defensione.

Hoc enim tempore, vt clamat veritas scripturæ, neque rex, neque dux in Israël erat: sed vnusquisque in via cordis sui ambulabat. Tanta nanque aliorum malorum pericula, tanta vndique aduersitatum creuerant incommoda, tanta insuper principum erat negligentia, vel defensorum impotentia, vt res ecclesiarum minui vel diripi in his finibus ab aliquo, iam esset pro minimo. Post hæc Ottone secundo tenente imperium, Carolus frater Lotharij regis Francorum, in regno Lothariensi adeptus est ducatum. Iudic. 17. 18. 21. Qui statum imperij dolens perturbari multipliciter, ad melioranda negotia multorum animum solerter aduertit. Vnde inter cætera res ablatas ecclesiæ Morsellensi inuasorum partibus nisus est subtrahere, & sanctæ Gudilæ famulantibus restituere. Sed quiuis scire facile potest, quam difficile corrigantur, quæ in consuetudinem venerunt diutina dilatione. Sua loco sancto volebat reddere industria Caroli Ducis, sed obstabat audacia peruasoris, nec Deum timentis, nec hominem reuerentis. Insurgunt testes iniqui, & mentita est iniquitas sibi. Hermenfridum omnes suæ partis clamant esse patris successorem, & paterni boni hæredem. Ducis autem praualente potentia, Hermenfridus sui que complices, amantes terrena, paruipendentes caelestia, inito consilio inuasas terras retinent sibi, & preciosam margaritam, omnibus datis comparandam, corpus scilicet sanctæ Gudilæ, dant bono negociatori, Carolo videlicet glorioso duci. O miseros & miserandos, qui instar brutorum animalium terram respicientes prono pectore, ac ventri obedientes, non Deo, ipsi se indignos iudicant tanto dono. Et sicut paternam rapacitatem eis hereditate cessisse gauisi sunt, sic quasi æterno mucrone perfoffi, paternæ necis exitum sibi cõtigisse tristati sunt. Vltio diuina in vsur posses.

Patres possessionis coheredes, inaudita miserabilique nece notum est finiri ad extrema venientes.

S. Gudila
transfertur
Bruxellas.

S. Gudila
transfertur
Bruxellas.

Carolus
dux quæ sit
largitus ec-
clesiæ eius.

S. Gudila
ad S. Mi-
chaelis ec-
clesiam
transfertur.

Carolus verò dux pro nihilo ducens damna terrarum, felici commercio gaudet se celestem accepisse thesaurum. Quem cum debito honore in ecclesiam sancti Gaugerici Bruxellas intulit, & quid sibi cessisset boni, volens probare oculis, temerè, quannus deuotè, aperuit thecam virginis: sed mirum dictu, ecclesiam totam derepentè nebula circumfundit, omnemque diurni luminis adspèctum in nocturnas tenebras permutans, oculos præsentium caligo retundit, atque sic providentia Dei omnes ab incepta temeritate retraxit. Saniori interim dux innitens consilio, se vnà cum aliquanta fidelium plebe in contritione carnis ac spiritus coarctauit triduo, vt quod faciendum incauta persuasit temeritas, summa, quæ omnia vincit, humilitas impetraret. Et iam tertia dies illuxit, memoratusque princeps ad loculum beatæ virginis cum sacerdotibus ac thymiamate accessit, aperuit, & quod desiderabat vidit, inuocataque Dei maiestate occlusit, ac sigillo obsignauit. Postea verò partem quandam villæ, quæ vocatur Molenbecca, sanctæ Gudilæ tradidit, & sex familias addidit, & alia complura altaris vestimenta donauit. Illic non sine magna veneratione quieuit vsque ad tempora comitis Baldrici, nepotis Caroli ducis. Millesimo quadagesimo septimo anno incarnationis Dominicæ, XV. indictione, Damasus summo Pontifice Apostolicæ sedi præsentente, Henrico II. regnante, dedicatum est in monte Bruxellis templum XVI. Calend. Decemb. ad laudem nostri redemptoris, in honorem sancti archangeli Michaëlis à Gerardo Cameracensi episcopo. Lambertus verò, qui & Baldricus comes, Henrico fratri succedens, cuius præsentia tunc omnia illic congruenter erant ordinata, eodem die illud corpus sanctissimum de ecclesia sancti Gaugerici cum episcopo cæterisque sacris ordinibus leuauit, atque cum summo honore in ecclesia sancti Michaëlis reposuit. Et adueniente in omnibus vxore sua Oda, quæ fuit Gozelonis ducis filia, ad seruiendum Deo sanctæque Gudilæ virgini, ibi clericos constituit, & ad vsus eorum ipsam ecclesiam cum decimis, & alia plura legaliter contulit. Ibi nunc quoque, ad ostendenda gloriosæ virginis merita, multa & magna sunt miracula. Hæc de virgine Dei pauca tantum è multis in nostrâ venère notitiam, ommissis proculdubio plurimis, quæ nos præterierunt. Sed hîc nostrâ de virgine claudatur oratio, eiusdemque nobis non desit intercessio, quæ & me scribentem, & te Christiane respiciat legentem, Amen.

**BERNARDI IVSTINIANI ORATORIS EXPOSITIO
LITISSIMI, IN BEATI LAURENTII IVSTINIANI
Venetiarum protopatriarchæ vitam, ad monachos Car-
thusienses Præfatio.**

Franciscus
Taruisanus.

Esî non dubito, venerandi patres, quin Patriarcha Laurentius sicut viuens solebat, ita etiam vita functus excipietur à vobis omni pietatis officio: iucundiores tamen eius aduentum esse existimaui, si rationem, qua suauissimus gratissimusque hospes ad vos veniat, cognoueritis. Nam quum eum à teneris annis dilexisssem, plus etiam quam parentem, atque illius discessu moerens, desiderarem aliquid solatij, optabam (vt amantium mos est) aliquam illius imaginem, non Lyssippi quidem manibus, aut Apellis, sed quæ potius exprimeret & mores illius, & actiones, & verba: quæ nisi literarum viua (vt ita dixerim) pictura fideliter atque perfectè representari non possent. Illud igitur vnum cupiebam, illud optabam, singulares illius cælestesque virtutes, & cuius pontificum veterum merito non impares, præstantis alicuius ingenij literis illustrari. Quod cum ipse mecum sæpius agerem, sæpè etiam cum his venerabilibus patribus vestris, qui apud nos sunt, & præsertim cum angelici spiritus viro Franciscus Taruisano, præfecto vestri cœnobij, accidit inter nos officij quedam & pietatis plena contentio. Quum orarem ego illum, & ille contra me, vt aliquid de vita nostri pontificis scriberem: dicebam esse illi auctoritatè, esse doctrinam: consueuisse per multos annos cum Laurentio, multa vidisse, multa cognouisse: singulari charitate ac reuerentia ei fuisse deuinctum: Vereri me præterea dicebam, nè si ego scriberem